

Typ posudku: oponentský posudek

Autor/ka práce: Markéta Patáková

Název práce: Role ne-lidských aktérů v konstrukci vědeckého faktu v pojetí Bruna

Latoura

Vedoucí práce: PhDr. Mgr. Vít Horák

Oponent/tka: Ing. Mgr. Karel Hlaváček

Navržené hodnocení: výborně

Markéta Patáková si vybrala jako téma svojí bakalářské práce objasnění role ne-lidských aktérů při konstrukci vědeckého faktu; téma bezesporu zajímavé a aktuální. V práci byl zvolen dvoukolejný přístup, v němž první, dominantní linie se snaží objasnit hlavní téma práce (jak to Bruno Latour myslel), druhá linie, přítomná spíše v náznacích, se pokouší poukazovat na biografické prvky v jeho díle (proč si to Latour vzhledem ke své biografii myslel). Osobně bych se přikláněl spíše k tomu, druhou linii, která pro výklad hlavního tématu není příliš důležitá a není ani systematicky rozpracovaná, vynechat. Umožnilo by to odlehčení práce od banálně znějících údajů typu „Bruno Latour se narodil...“.

Tím nicméně výtky téměř končí. Po formální stránce je práce více než v pořádku – vykazuje znaky akademického textu jako citace, poznámkový aparát atp., biografie je dostatečně bohatá a studentka ukázala schopnost rozumět složitým textům v anglickém jazyce. Je samozřejmě škoda, že při studiu Latoura nebyl autor čten ve francouzském jazyce, to je ovšem marný povzdech (autor tohoto posudku koneckonců francouzským jazykem také nevládne). Celkově je práce jazykově na velmi vysoké úrovni, a to jak pravopisem a absencí překlepů, tak vyspělým stylem vůbec.

Po stránce obsahové je práce rovněž velice zdařilá. V logicky sestavené struktuře textu studentka postupně objasňuje přístup Bruno Latoura ke konstrukci vědeckého faktu, a to tak, že výklad je jasný a přesvědčuje o dobrém porozumění problematice, která není nijak banální a jednoduchá, nýbrž vyžaduje vysokou úroveň abstrakce (subjekt-objektové rozlišení atp.). Práce navíc obsahuje i prvek pro teoretické úvahy nezbytný, avšak na bakalářské úrovni studia spíše ojedinělý: dostatečnou reflexi na to, co děláme a proč, a dostatečné prohlubující komentáře v poznámkách pod čarou.

V radikálně subjektivistickém Latourově přístupu by autor tohoto posudku ještě přivítal reflexi na tzv. Mannheimův paradox: je-li veškeré poznání historicky podmíněno (či sociálně konstruováno), jaký je pak status mého vlastního poznání? Ukázali-li jsme, že vše je subjekt, jaké důsledky to má pro naše vlastní tvrzení a jejich epistemologický status? Jaké je Latourovo řešení této otázky? Promyšlení tohoto problému by práci mohlo prospět zvláště s ohledem na použité pojmy. Chybné je totiž v tomto smyslu použití pojmu „esenciální“ (str. 31 a 32) v textu. Latourův přístup je zřetelně antiesencialistický; ve smyslu Mannheimova paradoxu nemůže mít Latour přístup k tomu, co je v práci označováno jako „esenciální prvek vědeckého faktu“ (str. 32), protože to, kde je „esence“ věcí, nám s ohledem na sociální konstruovanost všeho zůstává ukryto. Zde se nicméně s největší pravděpodobností nejedná o nepochopení Latourova přístupu (což studentka ukázala zejména ve výkladu, který poukazuje na nepřístupnost nějaké „věci o sobě“ pro poznávající subjekt u Latoura), ale spíše o poněkud nešťastnou volbu pojmů (lépe by textu slušelo např. „neopominutelný“ či „důležitý“ prvek vědeckého faktu, což by neodkazovalo na filosofický pojem „esence“).

Celkově se jedná o práci mimořádně zdařilou. Kromě toho, že úspěšně plní svůj cíl (ukázat roli ne-lidských aktérů při tvorbě vědeckého faktu u Latoura), lze za další přednosti považovat logickou strukturu práce, jasnost výkladu, vysokou jazykovou úroveň i míru reflexivity a přemýšlivosti, které jsou v práci čitelné. Za poněkud nepřesvědčivé lze považovat biografickou linii práce a chybné použití pojmu „esenciální“. Protože ale tyto nedostatky nepovažuji v porovnání s přednostmi a vysokou kvalitou práce za relevantní, navrhuji ji zhodnotit jako *výbornou*.